

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

12.05.2026
luvn.fi

Familjevård för äldre

Anvisningar

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Med familjevård avses i denna anvisning familjevård i den vårdbehövandes hem eller familjehem på basis av ett uppdragsavtal enligt familjevårdslagen (263/2015).

Anvisningen om familjevård för äldre är en administrativ anvisning om hur familjevården för äldre genomförs i Västra Nylands välfärdsområde.

Anvisningen för familjevård godkänns av den tjänsteinnehavare som ansvarar för verksamheten.

Vid ordnandet av tjänster iakttas gällande lagstiftning om ordnande av social- och hälsovård. Centrala författningar och anvisningar:

Familjevårdslagen 263/2015

Lagen om stöd för närståendevård 937/2005

Socialvårdslagen 1301/2014

Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre 980/2012

Lagen om förmyndarverksamhet 442/1999

Arbetsavtalslagen 55/2001

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården 812/2000

Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar 459/2015

Pensionslagen för den offentliga sektorn 81/2016

Social- och hälsovårdsministeriet (SHM). Handboken Säker läkemedelsbehandling.

Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:6.

Planen för läkemedelsbehandling i Västra Nylands välfärdsområde

Hyvän perhehoitoarjen suositukset ikäihmisten perhehoitoon, Perhehoitoliitto

(Rekommendationer för en bra vardag inom familjevården för äldre) (Förbundet för Familjevård i Finland rf 2021)

Innehåll

1	Familjevård	1
1.1	Familjevårdare	1
1.2	Familjehem	2
1.2.1	Antalet personer som vårdas i familjehem	2
2	Beviljande och inledande av familjevård	2
2.1	Plan för familjevård	3
3	Uppdragsavtal	4
3.1	Frågor som avtalas i uppdragsavtalet	4
3.2	Avtalets giltighet och avslutande	5
4	Ersättningar till familjevårdaren	5
4.1	Klientspecifikt vårdarvode	5
4.1.1	Fastställande av vårdklass	6
4.2	Resersättning	6
4.3	Startersättning	7
4.4	Kostnadsersättning	7
4.5	Annan ersättning	8
4.6	Familjevårdarens ledighet	8
4.6.1	Vård av klienten under ledigheten	9
5	Betalning av vårdarvode	9
5.1	Avbrott i familjevården	9
6	Familjevårdarens pensionsskydd och försäkringar.....	10
7	Stöd för familjevårdare	11
7.1	Klientspecifik introduktion	11
7.2	Utbildning, arbetshandledning och kamratstöd	12
7.3	Undersökningar av välmående och hälsa	12
8	Tillsyn	12
8.1	Ansökan om att bli familjevårdare	12
8.2	Tillsyn under familjevården	14
9	Säkerhet.....	14
9.1	Familjevårdarens anmälningsskyldighet	14
9.2	Om en klient i familjevård försvinner	14
9.3	Om en klient avlider under familjevård	15

1 Familjevård

Med familjevård avses ordnande av vård och omsorg för en äldre klient under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens privata hem (familjehem) eller hemma hos klienten med hjälp av en familjevårdare (ambulerande familjevård). Familjevård är socialservice och beviljandet av den grundar sig på en individuell bedömning av servicebehovet. Målet är att ge den som är i familjevård möjlighet till vård enligt behovet under hemliknande förhållanden i en familj. Genom familjevården strävar man efter att främja välbefinnandet, funktionsförmågan, grundtryggheten och de sociala relationerna hos klienten i familjevård. Västra Nylands välfärdsområde ingår ett uppdragsavtal med familjevårdaren.

Kortvarig familjevård under en del av dygnet eller dygnet runt hemma hos klienten eller i familjehem:

- Med familjevård under en del av dygnet avses en period på högst åtta timmar åt gången
- Familjevård hemma hos klienten är alltid kortvarig familjevård

Långvarig familjevård i familjehem:

- Långvarig familjevård kan beskrivas som en tjänst mellan hemvård och serviceboende med heldygnsomsorg.
- Som långvarig betraktas ett minst tre månader långt rehabiliterande livsskede eller ett mer permanent boende- och levnadsarrangemang.

Klienten betalar en klientavgift för familjevården. Klientavgifterna i Västra Nylands välfärdsområde fastställs i dokumentet Klientavgifter inom hälso- och sjukvården i Västra Nylands välfärdsområde. (www.luvn.fi/sv SÖK: Social- och hälsovårdens klientavgifter)

Familjevård skiljer sig från närståendevård så att med närståendevård avses ordnande av vård och omsorg med hjälp av en anhörig eller någon annan som står klienten nära.

1.1 Familjevårdare

Familjevårdaren är en privatperson som genomgått den lagstadgade förhandsutbildningen och som Västra Nylands välfärdsområde godkänt som samarbetspartner. Personer som med hänsyn till sin utbildning, sin erfarenhet eller sina personliga egenskaper är lämpliga att ge familjevård kan godkännas som familjevårdare. Familjevårdaren behöver inte ha en utbildning inom social- eller hälsovårdsbranschen. Familjevårdaren tar på samma sätt som en familjemedlem hand om klienten på basis av ett uppdragsavtal som ingåtts med välfärdsområdet, i enlighet med klientens individuella plan för familjevård. Familjevårdaren skapar en trygg och aktiverande miljö för klienten och beaktar i sin vårduppgift klientens särskilda behov och upprätthållandet av funktionsförmågan. Rekommendationerna för en bra vardagen inom familjevården (Förbundet för Familjevård i Finland, 2021) styr familjevårdarens val och verksamhet i vardagen.

Familjevårdaren är bunden av livslång tystnadsplikt som gäller även efter att vårdrelationen har upphört. Familjevårdaren har rätt att få information om

personens funktionsförmåga, hälsotillstånd och livssituation som är väsentlig för att vården ska lyckas.

Familjevårdaren kan arbeta antingen på deltid eller på heltid.

1.2 Familjehem

Ett familjehem är ett vanligt privathem som godkänts av den tjänsteinnehavare som ansvarar för familjevården för äldre i Västra Nylands välfärdsområde och där familjevård ges. Familjehemmet behöver inte nödvändigtvis vara beläget i Västra Nylands välfärdsområde. Familjehemmets lämplighet bedöms under ett hembesök innan samarbetet inleds.

1.2.1 Antalet personer som vårdas i familjehem

I ett familjehem kan högst fyra personer vårdas. Till detta antal räknas barn under skolåldern som bor i samma hushåll som familjevårdaren och andra personer som behöver särskild vård och omsorg. Till exempel kan familjevårdaren utöver sina två barn under skolåldern vårda två andra personer eller utöver en närstående som får närståendevård tre andra personer. Antalet personer som vårdas i ett familjehem kan dock uppgå till högst sex personer, om det i familjehemmet bor minst två personer som svarar för den vård som tillhandahålls i familjehemmet och som genomgått förberedande utbildning. Av de sistnämnda ska åtminstone den ena dessutom ha en lämplig utbildning för uppgiften och tillräcklig erfarenhet av vårduppgifter.

Det är möjligt att avvika från antalet vårdbehövande personer endast av särskilda skäl, om umgänget mellan de vårdbehövande, deras funktionsförmåga och vårdbehov samt familjehemmets lokaler möjliggör ett sådant arrangemang. Arrangemanget ska alltid överenskommas på förhand med familjevårdarens ansvariga arbetstagare i välfärdsområdet.

2 Beviljande och inledande av familjevård

Grunderna för beviljande av familjevård fastställs i dokumentet Grunderna för beviljande av tjänster för äldre. De gällande grunderna för beviljande finns på [www.luvn.fi/sv SÖK: Beviljande av social- och hälsovårdstjänster](http://www.luvn.fi/sv/SÖK:Beviljande%20av%20social-och%20h%C3%A4lsov%C3%A4rdstj%C3%A4nster).

Kortvarig familjevård under en del av dygnet eller dygnet runt hemma hos klienten eller i familjehem kan beviljas:

- som stöd för att bo hemma
- för närståendevårdarens lagstadgade lediga dagar, som stöd för den närståendes ork
- som rehabiliterande period t.ex. efter sjukhusvård

Långvarig familjevård i familjehem kan beviljas en klient som har:

- nedsatt fysisk, psykisk, kognitiv eller social funktionsförmåga som orsakar ett dagligt hjälpbehov som inte kan tillgodoses med tjänster som stöder boende hemma i klientens eget hem.

I samband med bedömningen av servicebehovet bedömer välfärdsområdets anställda om familjevård lämpar sig för klientens situation. Familjevårdarens

ansvariga arbetstagare bedömer familjevårdarens förmåga att tillgodose personens behov. I bedömningen beaktas klientens behov av hjälp, funktionsförmåga och önskemål samt familjevårdarens beredskap att svara på dem. När familjevård i ett familjehem planeras beaktas de vårdbehövandes inbördes umgänge, funktionsförmåga och vårdbehov även som en helhet. När familjevården planeras utreds också behovet av andra social- och hälsovårdstjänster och stödåtgärder. Beslutet om att bevilja klienten familjevård fattas av en tjänsteinnehavare i välfärdsområdet.

Det är viktigt att trygga klientens och den närståendes delaktighet när familjevården planeras och under familjevården. För att familjevården ska lyckas är det viktigt att en klient som behöver familjevård kan anvisas en lämplig familjevårdare. Innan familjevården inleds erbjuds klienten, den närstående och familjevårdaren möjlighet att bekanta sig med varandra.

I början av familjevården ordnas ett introduktionsmöte och provtillfällen eller provperioder (1–6 gånger) för att bedöma om familjevård är lämplig. En tjänsteinnehavare i välfärdsområdet ingår ett uppdragsavtal med familjevårdaren om provtillfällena eller provperioden. Om alla parter efter provtillfällena bedömer att familjevård är en lämplig och ändamålsenlig tjänst, ingås ett nytt uppdragsavtal med familjevårdaren om fortsatt familjevård.

2.1 Plan för familjevård

Genomförandet av familjevården avtalas i planen för familjevård, som utarbetas av välfärdsområdets anställda i samarbete med klienten, den närstående och familjevårdaren.

I planen för familjevård beaktas särskilt:

- familjevårdens mål och innehåll
- nödvändig klientspecifik introduktion för familjevårdaren
- övriga social- och hälsovårdstjänster som ordnas för klienten/samarbetspartner och arbetsfördelning
- ordnande av läkemedelsbehandling under familjevården
- vid behov skötsel av klientens privata tillgångar

Planen för familjevård skickas skriftligen till både familjevårdaren och klienten. Klientens plan för familjevård och andra uppgifter om klienten dokumenteras i socialvårdens klientdatasystem. Familjevårdaren ska förvara klienternas dokument som innehåller person- och hälsouppgifter på en låst plats.

I fråga om **läkemedelsbehandling** följs planen för läkemedelsbehandling i Västra Nylands välfärdsområde. Inom familjevård i uppdragsförhållande grundar sig läkemedelsbehandlingen på en klientspecifik plan för läkemedelsbehandling. Välfärdsområdet ansvarar för att familjevårdaren vid behov får tillräcklig klientspecifik introduktion även i läkemedelsbehandling. Helhetsansvaret för läkemedelsbehandlingen ligger alltid hos en legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Om familjevården omfattar läkemedelsbehandling ska välfärdsområdet säkerställa att familjevårdaren har tillräcklig kompetens i läkemedelsbehandling på det sätt som välfärdsområdet anser lämpligt.

Inom familjevården **sköts klientens tillgångar** i första hand av klienten själv eller hans intressebevakare. Familjevårdaren ska komma överens med den närstående eller intressebevakaren som sköter ärendena om användningen av medlen och de principer som gäller detta.

Det rekommenderas att familjevårdaren för bok över användningen av dispositionsmedlen. Vid långvarig familjevård ska en egendomsförteckning föras över fast egendom i den vårdbehövandes familjehem. Familjevårdaren ser till att en egendomsförteckning görs upp och uppdateras i samarbete med klienten, den anhöriga och/eller intressebevakaren. I egendomsförteckningen antecknas alla anskaffningar över 200 euro som betalats med den vårdbehövandes medel (eller enligt intressebevakarens anvisningar).

Om klienten inte själv kan bevaka sina intressen eller sköta ärenden som gäller hen själv eller sin egendom, ska man vid behov ansöka om en intressebevakare för klienten. Det rekommenderas att en annan person än familjevårdaren fungerar som intressebevakare eller förvaltare av privata medel för en person i familjevård.

3 Uppdragsavtal

I uppdragsavtalet kommer familjevårdaren och välfärdsområdet överens om ömsesidiga rättigheter och skyldigheter i anslutning till vårdrelationen. För varje klient inom familjevården ingås ett separat uppdragsavtal innan familjevården inleds. En familjevårdare som ingått uppdragsavtal står inte i ett sådant arbetsavtalsförhållande till välfärdsområdet eller till en klient inom familjevården som avses i arbetsavtalslagen.

Välfärdsområdet hanterar uppdragsavtal och utbetalning av arvoden i Oima-systemet. Anvisningar för användningen av Oima finns på <https://www.luvn.fi/sv/oima-tjansten>. Familjevårdaren och tjänsteinnehavaren i välfärdsområdet undertecknar uppdragsavtalet elektroniskt.

Familjevårdaren förbinder sig genom avtalet att ge god familjevård enligt den plan för familjevård som utarbetats för klienten. Västra Nylands välfärdsområde förbinder sig att ansvara för betalningen av vårdarvodet enligt avtalet samt för sina övriga lagstadgade skyldigheter som anordnare av familjevård. Parterna förbinder sig att samarbeta för att genomföra en högklassig familjevård.

Uppdragsavtalet justeras om det sker förändringar i arvodet, vårdens varaktighet och innehåll samt alltid när det annars finns skäl till justering. Justering av avtalet ska diskuteras om den ena parten kräver det. Avtalet får inte ändras av den ena parten. Uppdragsavtalet om familjevård och planen för familjevård justeras minst en gång per år eller vid behov. Familjevårdaren är skyldig att anmäla förändringar i vården eller förhållandena.

3.1 Frågor som avtalas i uppdragsavtalet

I uppdragsavtalet avtalas enligt familjevårdslagen

- storleken och utbetalningen av arvodet till familjevårdaren,
- ersättande av kostnaderna för familjevården och inledandet av vården samt om utbetalningen av de dispositionsmedel som kalendermånadsvis betalas till den som är i familjevård,

- ersättning för de särskilda kostnader som följer av individuella behov hos den som är i familjevård,
- vårdens beräknade längd,
- familjevårdarens rätt till ledighet, genomförandet av ledigheten samt betalning av arvode och ersättning för kostnader under ledigheten,
- ordnandet av undersökningar av välmående och hälsa (familjevårdare på heltid),
- förberedelse, handledning och utbildning för familjevårdaren och hur dessa ska genomföras,
- uppsägning av uppdragsavtalet,
- vid behov om andra omständigheter som gäller familjehemmet och familjevården,
- samarbetet mellan välfärdsområdet och familjevårdaren.

3.2 Avtalets giltighet och avslutande

Ett uppdragsavtal kan ingås för viss tid eller tills vidare. Uppdragsavtalet om familjevård och planen för familjevård justeras minst en gång per år eller vid behov. Familjevårdaren är skyldig att anmäla förändringar i vården eller förhållandena.

Välfärdsområdet eller familjevårdaren kan säga upp uppdragsavtalet så att det upphör att gälla två månader efter uppsägningen, om inte något annat har avtalats i uppdragsavtalet. Uppsägningstiden gäller inte under provtillfällena eller provperioden.

Om familjevården vid tillsynen konstateras vara olämplig eller bristfällig, ska det välfärdsområde som svarar för ordnandet av vården försöka se till att bristen avhjälpas. Om bristen inte avhjälpas inom utsatt tid eller inte kan avhjälpas utan oskäligt besvär eller inom en skälig tid, kan uppdragsavtalet hävas omedelbart.

När klientrelationen upphör ska familjevårdaren returnera alla dokument som innehåller klientens uppgifter till familjevårdarens ansvariga arbetstagare för förstöring.

4 Ersättningar till familjevårdaren

Storleken på det vårdarvode som betalas till familjevårdaren bestäms enligt det gällande beslutet av välfärdsområdets behöriga organ (www.luvn.fi/sv SÖK: Familjevård för äldre).

För familjevård betalas till familjevårdaren ett klientspecifikt vårdarvode, en kostnadsersättning/reseersättning samt startersättning som övervägs separat. I familjevårdslagen fastställs arvodets och kostnadsersättningens minimibelopp samt maximibeloppet för startersättningen. De arvoden och kostnadsersättningar som betalas till familjevårdaren justeras varje kalenderår med en indexjustering enligt social- och hälsovårdsministeriets meddelande.

4.1 Klientspecifikt vårdarvode

För **kortvarig familjevård** betalas antingen tim- eller dagsarvode enligt familjevårdens längd.

För familjevård som varar högst 8 timmar betalas ett fast timarvode.

För familjevård som varar över 8 timmar betalas arvode för vård dagarna gradvis enligt klientens vårdtyngd. Som vård dag räknas en kalenderdag då personen har varit i familjevård. Till exempel om klientens familjevård inleds på fredag klockan 18 och avslutas på söndag klockan 18, betalas vårdarvode för tre dagar.

För provtillfällen eller provperioder betalas alltid vårdarvode för kortvarig familjevård.

För **långvarig familjevård** betalas ett månadsarvode som fastställs på basis av klientens vårdtyngd.

4.1.1 Fastställande av vårdklass

När arvodet för familjevård fastställs bedöms hur bindande och krävande den vård som familjevårdaren ger är, dvs. man beaktar mängden uppgifter och innehållet i de uppgifter som vården förutsätter av familjevårdaren. Klienten kan behöva ännu mer hjälp och omsorg, varvid den tillgodoses med andra tjänster. Grunderna för arvode utreds alltid individuellt. Vårdklassen påverkar inte övriga ersättningar. Fastställandet av vårdklassen grundar sig på varje vårdbehövandes individuella plan, av vilken framgår klientens funktionsförmåga, hur mycket tid som används för familjevården samt hur krävande och bindande vården är under familjevården.

Vid bedömningen av vårdtyngden används indikatorer för funktionsförmågan och en individuell bedömning av helhetssituationen. En anställd i välfärdsområdet ansvarar för bedömningen, vid behov i samarbete med olika experter. Arvodet enligt vårdklass fastställs när uppdragsavtalet ingås och justeras om det sker förändringar i situationen hos den klient som får familjevård.

1. Vårdklass: Klienten behöver hjälp, stöd och/eller omsorg för att klara av det dagliga livet. Klientens funktionsförmåga är nedsatt av fysiska, kognitiva, psykiska eller sociala orsaker. Funktionsförmågan kan vara nedsatt endast inom något delområde. Omsorgen förutsätter inte särskild utbildning eller kompetens.
2. Vårdklass: Klienten behöver hjälp, omsorg och/eller mycket tillsyn för att klara av det dagliga livet. Klientens funktionsförmåga är nedsatt av fysiska, kognitiva, psykiska eller sociala orsaker. Funktionsförmågan kan vara nedsatt inom flera delområden eller omsorgen förutsätter särskild utbildning eller kompetens.
3. Vårdklass: Tillämpas i specialsituationer och i regel för viss tid, t.ex. i väntan på en plats för serviceboende med heldygnsomsorg, när man återhämtar sig från en allvarlig skada eller vid vård i livets slutskede. Klienten behöver mycket hjälp och kontinuerlig tillsyn i sina dagliga aktiviteter. Vården kräver särskild kompetens eller intensivt rehabiliterande arbete.

4.2 Resersättning

För familjevård i klientens hem ersätts familjevårdarens resekostnader mellan familjevårdarens och klientens hem. Ersättning av övriga resekostnader avtalas separat. Man kan till exempel komma överens med familjevårdaren om transporter i anslutning till målen för klientens familjevård, transport av klienten mellan

hemmet och familjehemmet eller kostnaderna för familjevårdarens utbildningsresor. Sedvanliga inköpsresor, apoteksbesök, besök hos frisör eller hobbyverksamhet för en klient inom familjevården ingår i kostnadsersättningen.

Vid användning av egen bil får familjevårdaren reseersättning för körda kilometer. Om familjevårdaren inte har möjlighet att använda bil ersätts kostnaderna för resorna enligt det förmånligaste allmänna transportmedlet. Resorna ersätts enligt det faktiska antalet resor.

4.3 Startersättning

Startersättning kan betalas när en ny klientrelation inom familjevården inleds i familjehem. Startersättningen är en klientspecifik engångsersättning.

Startersättning kan vid behov beviljas för faktiska kostnader som övervägs från fall till fall när ersättning inte kan fås via andra system. Med startersättningen täcks kostnaderna för inledandet av familjevården, som kan vara bland annat:

- nödvändiga reparations- och ändringsarbeten i bostaden
- anskaffning av lösöre och möbler
- sängkläder och sängskydd
- övriga grundläggande anskaffningar.

Ändringsarbeten i bostaden och hjälpmedel ska i första hand anskaffas med stöd av socialvårdslagen eller lagen om funktionshindersservice och medicinsk rehabilitering inom hälso- och sjukvården. Startersättning beviljas i regel inte för sedvanliga hushållsapparater som hör till utrustningen i hemmet.

Familjevårdaren ska göra upp en anskaffningsplan för nödvändiga anskaffningar i samarbete med familjevårdarens ansvariga arbetstagare. Dessutom ska familjevårdaren lämna in en kostnadskalkyl. Beslut om beviljande av startersättning fattas av den tjänsteinnehavare som ansvarar för familjevården för äldre. Kostnaderna för godkända anskaffningar betalas mot kvitton. Kvittona ska lämnas in utan dröjsmål. Personliga bonus- eller förmånskort får inte användas vid anskaffningarna.

4.4 Kostnadsersättning

Som grund för kostnadsersättningarna används de faktiska kostnaderna för vården och underhållet av en person i familjehem och varje persons individuella behov. I uppdragsavtalet avtalas om kostnadsersättningens storlek och hur ersättningen justeras. Nedan följer exempel på kostnader för vilka kostnadsersättningen är avsedd att användas:

- matutgifter (kostnadsersättningen kan höjas om den vårdbehövande har allergier och specialkost)
- tvättmedel, toalettpapper och hushållspapper
- utgifter för boende och användning av bostaden, såsom avfallshantering, el, uppvärmning, vatten, reparation av hem/fastighet, renhållning av hemmet och slitage på lösöret
- kostnader för klädvård, såsom tvätt och mindre reparationer
- resekostnader för vanliga körningar som hör till vardagen i familjevården och som körs med egen bil

- telefonavgifter (klienten betalar själv för en egen telefon och kostnaderna för den)
- försäkringar

Kostnadsersättningen kan höjas/sänkas av motiverade skäl, men detta avtalas separat i uppdragsavtalet.

Om familjevården sker hemma hos klienten ansvarar klienten för kostnaderna för boendet. Vid behov förses familjevårdaren med nödvändig skyddsutrustning i familjevårdsarbetet (t.ex. handdesinfektionsmedel, mun- och nässkydd, skyddshandskar).

4.5 Annan ersättning

En engångsersättning och reseersättning betalas för familjevårdarens deltagande i klientmöten, överläggningar eller tillställningar utanför familjehemmet. Deltagande och ersättning för deltagande avtalas separat med en anställd i välfärdsområdet.

4.6 Familjevårdarens ledighet

Enligt familjevårdslagen ska familjevårdaren ges möjlighet till en ledighet som är två dygn för varje kalendermånad under vilken vårdaren med stöd av uppdragsavtalet har arbetat minst 14 dygn som familjevårdare.

En familjevårdare som tillhandahåller **kortvarig** familjevård får rätt till två (2) dygns ledighet, när antalet vårddagar som överstiger 8 timmar uppgår till minst 14 per kalendermånad och per klient inom familjevården. Ledigheten ersätts som ett vårddagsarvode enligt uppdragsavtalet eller genom att ordna klientens vård under ledigheten. För ett ledigt dygn betalas ett vårddagsarvode.

En familjevårdare som tillhandahåller **långvarig** familjevård har möjlighet till tre (3) dygns ledighet per månad. Välfärdsområdet ordnar vård under ledigheten för klienten i samarbete med familjevårdaren. Familjevårdarens ansvariga person som antecknats i uppdragsavtalet ska underrättas om ledigheten i så god tid som möjligt, senast en månad innan ledigheten inleds. Om fler än en klient från Västra Nylands välfärdsområde är i familjevården, ska ledigheten ordnas samtidigt för alla klienter. Den huvudsakliga familjevårdaren är skyldig att ge den instans som erbjuder vård under ledigheten tillräcklig information om den vård och omsorg som klienten behöver.

Ledigheterna ska tas ut under det kalenderår under vilket de intjänas. Rekommendationen är att ledigheterna tas ut regelbundet. När klienten lämnar familjehemmet räknas hela dygn som ledighet. Exempelvis under ett veckoslut (fredag–söndag) förbrukas 2 lediga dygn och under perioden måndag–söndag förbrukas 6 lediga dygn.

Under familjevårdarens ledighet betalas vårdarvode och kostnadsersättningen till familjevårdaren till fullt belopp. Om avlösaren under ledigheten arbetar som familjevårdare i den ordinarie familjevårdarens hem, betalas kostnadsersättningarna till den ordinarie familjevårdaren, om inte annat avtalas.

Eventuella oanvända ledigheter kan inte tas ut följande år och ersätts inte i pengar.

4.6.1 Vård av klienten under ledigheten

Välfärdsområdet kan ordna vård under familjevårdarens ledighet för klienten genom att ingå ett uppdragsavtal om kortvarig familjevård med en annan familjevårdare. Vård under ledigheten kan också ordnas med hjälp av annan socialservice som lämpar sig för situationen. När man kommer överens om arrangemangen för familjevårdarens ledighet ska välfärdsområdets anställda säkerställa att servicen är ändamålsenlig med hänsyn till klientens situation och i enlighet med klientens bästa. Välfärdsområdet beslutar i sista hand på vilket sätt det ordnar vården under familjevårdarens ledighet.

5 Betalning av vårdarvode

Arvoden och andra ersättningar för familjevård betalas den 15:e följande månad utifrån de registrerade vårddagarna i Oima-systemet. Eventuella arvodeskorrigeringar beaktas i regel i samband med följande eventuella arvodesutbetalning. Överbetalda arvoden återkrävs.

Familjevårdaren ska ha ett skattekort avsett för familjevård. Skattekortet behöver inte skickas separat till välfärdsområdet, utan uppgifterna på det gällande skattekortet överförs till Oima direkt från skattemyndigheten.

Vårdarvodet som betalas till familjevårdaren är skattepliktig inkomst, för vilken välfärdsområdet innehåller förskottsskatt och betalar pensionsförsäkringsavgift. Välfärdsområdet innehåller inte förskottsinnehållning på kostnadsersättningen eller resekostnaderna, eftersom man från det sammanlagda beloppet av familjevårdarens arvode och ersättningar i beskattningen drar av det sammanlagda beloppet av de kostnadsersättningar som välfärdsområdet uppgett samt separat betalda resekostnader som utgift för inkomstens förvärvande. Alternativt kan familjevårdaren i beskattningen ansöka om avdrag från utgifterna för inkomstens förvärvande på basis av de faktiska kostnaderna (vero.fi SÖK: Beskattning av familjevårdare).

I kortvarig familjevård betalas arvoden och ersättningar i efterskott den 15:e följande månad. Familjevårdaren ska registrera de utförda timmarna eller vårddagarna i Oima-systemet i realtid eller senast den 3:e följande månad.

För **långvarig familjevård** betalas det klientspecifika månadsarvodet den 15:e följande månad. Arvodet betalas till fullt belopp om det inte uppstår avbrott i familjevården. Familjevårdaren är skyldig att utan dröjsmål registrera avbokade vårddagar och uttagna lediga dagar i Oima.

5.1 Avbrott i familjevården

Både klienten och familjevårdaren ska meddela varandra om inställningar i så god tid som möjligt. Även den anställda i välfärdsområdet ska utan dröjsmål underrättas om att familjevården ställs in, om det förutsätter att annan vård ordnas för klienten. Vid behov kommer man i samarbete med familjevårdarens ansvariga arbetstagare överens om ordnandet av klientens vård under avbrottet eller om nya tidpunkter för vårdperioderna.

Kortvarig familjevård och familjevård under en del av dygnet:

Om familjevårdaren får information om att en överenskommen vårdperiod har ställts in

- minst fem dygn innan vården skulle ha inletts: till familjevårdaren betalas inget vårdarvode eller kostnadsersättning.
- mindre än fem dygn innan vården skulle ha inletts: till familjevårdaren ersätts vårdarvodet och kostnadsersättningen till fullt belopp för högst tre vård dagar under den avtalade vårdperioden.

Om en annan klient kan ordnas i familjehemmet för motsvarande tid, ersätts den inställda perioden inte. När familjevårdaren ställer in en redan avtalad period betalas varken arvode eller kostnadsersättning.

Långvarig familjevård

Arvode för tiden för ett oförutsett avbrott av skäl som beror på familjevårdaren (t.ex. sjukledighet för familjevårdare som förutsätter att annan vård ordnas för klienten):

- betalningen av kostnadsersättning upphör efter 5 dygn
- vårdarvodet betalas till fullt belopp i högst 30 dygn
- efter 30 dygn görs ett avdrag på -50 % från vårdarvodet
- utbetalningen av arvode avbryts senast efter 60 dygn

Planen för bedömning av familjevårdens kontinuitet görs utan onödiga dröjsmål, senast 60 dygn efter att familjevården avbrutits. Ett läkarintyg över familjevårdarens sjukledighet krävs.

När den vårdbehövande är planerat frånvarande från familjevård, t.ex. i rehabilitering eller hos anhöriga, betalas till familjevårdaren:

- vårdarvodet betalas till fullt belopp i högst 30 dygn under frånvaron
- kostnadsersättning betalas inte

Om ett uppdragsavtal som gäller långvarig familjevård som ges i familjevårdarens hem dygnet runt eller under en del av dygnet upphör oförutsett av skäl som inte beror på familjevårdaren, har familjevårdaren rätt att utöver det arvode som betalas för uppsägningstiden få en ersättning som motsvarar vårdarvodet för en månad. Oförutsedda situationer är till exempel klientens plötsliga död eller plötsliga försämring av funktionsförmågan.

Rätten till ersättning upphör om en ny vårdtagare kan placeras i familjevården i stället.

För tiden för familjevårdarutbildningen betalas arvode och kostnadsersättning till fullt belopp till en långvarig familjevårdare, om utbildningen har avtalats på förhand och ordnas av välfärdsområdet. Deltagande i annan utbildning och ersättning för kostnader ska avtalas separat och på förhand med familjevårdarens ansvariga arbetstagare.

6 Familjevårdarens pensionsskydd och försäkringar

Bestämmelser om pensionsskyddet för familjevårdare i uppdragsförhållande finns i pensionslagen för den offentliga sektorn. Familjevårdarens pensionsskydd bestäms

enligt grundpensionsskyddet och storleken på den pension vårdaren tjänar in bestäms enligt vårdarvodet.

Västra Nylands välfärdsområde försäkrar familjevårdaren med en försäkring enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. På familjevårdaren tillämpas det som i nämnda lag föreskrivs om arbetstagare och på välfärdsområdet tillämpas det som i lagen föreskrivs om arbetsgivare

Olycksfall som en familjevårdare råkar ut för i samband med familjevården ska anmälas till familjevårdarens ansvariga arbetstagare utan dröjsmål. Den ansvariga arbetstagaren fyller i en anmälan om olycksfall i arbetet som skickas till försäkringsbolaget för behandling. Kostnader i anslutning till familjevårdarnas olycksfall i arbetet betalas inte från välfärdsområdet, utan försäkringsbolaget fattar beslut om de kostnader som ska ersättas och ger familjevårdaren anvisningar om faktureringen av dem.

Familjevårdaren ansvarar för skador som orsakas klienten, dennes egendom eller utomstående. Om en skada inträffar utreds ärendet tillsammans med klienten, familjevårdaren och familjevårdarens ansvariga arbetstagare. Om klienten råkar ut för ett olycksfall används i första hand den offentliga hälso- och sjukvårdens tjänster.

Välfärdsområdet har ingen försäkring för skador som klienten orsakat i familjehemmet. Det rekommenderas att familjevårdaren tecknar en utvidgad hemförsäkring.

7 Stöd för familjevårdare

Välfärdsområdet ordnar möjlighet för familjevårdaren att få stöd och träffa den ansvariga arbetstagaren.

Familjevårdarens ansvariga arbetstagare är en anställd inom välfärdsområdet som har till uppgift att stödja familjevårdaren i sin uppgift. Enligt familjevårdslagen ska en ansvarig arbetstagare utnämnas för familjevårdaren för varje vårdbehövande. Den ansvariga arbetstagaren träffar familjevårdaren på familjehemmet eller hemma hos klienten när familjevården planeras samt senare minst en gång per år.

För en klient inom familjevården utses en egen **kontaktperson**. Den egna kontaktpersonen ansvarar för att inleda och samordna de tjänster som klienten behöver samt stöder klienten och hans anhöriga genom att ge servicehandledning och rådgivning. Om klientrelationen fortsätter följer den egna kontaktpersonen upp klientens situation vid behov och minst en gång per år.

7.1 Klientspecifik introduktion

Familjevårdaren ska få tillräcklig information om den vård och omsorg som klienten behöver. För familjevårdaren kan vid behov ordnas introduktion till exempel av en anhörig som känner klienten eller en långvarig familjevårdare, en anställd inom hemvården eller andra yrkesutbildade personer. Ansvaret för att ordna den klientspecifika introduktionen och stödet inom familjevården ligger hos familjevårdarens ansvariga arbetstagare.

7.2 Utbildning, arbetshandledning och kamratstöd

Välfärdsområdet ordnar för familjevårdaren

- Utbildning och/eller träning. I innehållet strävar man efter att beakta familjevårdarnas tidigare utbildning och behov.
- Mentorskap och stöd
- Vid behov handledning för heltidsanställda familjevårdare
- Kamratstödsmöten

7.3 Undersökningar av välmående och hälsa

Välfärdsområdet ska vid behov ordna undersökningar av familjevårdarens välmående och hälsa på det sätt som avtalas i uppdragsavtalet. Heltidsanställda familjevårdare erbjuds möjlighet till undersökning av välmående och hälsa minst vartannat år.

8 Tillsyn

Välfärdsområdet ansvarar för tillsynen av familjevården.

8.1 Ansökan om att bli familjevårdare

Nya blivande familjevårdare ska genomgå förberedande utbildning innan det första uppdragsavtalet ingås eller av särskilda skäl senast inom ett år från det att uppdraget inleddes. Målet med utbildningen är att hjälpa den person och/eller familj som vill bli familjevårdare att fatta ett medvetet beslut om att bli familjevårdare och att förbinda sig till uppgiften samt att bedöma personens färdigheter och förutsättningar att sköta uppgiften. Under utbildningen utreds personens livssituation och lämplighet som familjevårdare. Syftet med utredningen av familjevårdarens lämplighet är att på ett övergripande sätt bedöma om hen klarar av de uppgifter som ingår i familjevården och å andra sidan säkerställa att familjevården är trygg för de klienter som vårdas.

Man ansöker till den förberedande utbildningen eller om att bli samarbetspartnerfamiljevårdare i Västra Nylands välfärdsområde genom att fylla i ansökan (www.luvn.fi SÖK: Familjevård för äldre).

Krav för familjevårdare:

- godkänd förberedande utbildning
- lämplighet och engagemang i familjevårdarens uppgift
- myndig
- gott hälsotillstånd
- beredskap att samarbeta med myndigheter, anhöriga och andra samarbetsnätverk
- stabil ekonomisk situation
- förmåga att svara på klientens behov i enlighet med klientens bästa

Hinder för att bli familjevårdare:

- kronisk sjukdom som kan antas orsaka nedsatt funktionsförmåga hos familjevårdaren eller utmaningar med att arbeta som familjevårdare
- missbruksproblem eller psykiska problem
- ekonomiska svårigheter i familjen

- livsåskådning som i stor utsträckning påverkar liv och vardag
- underkänd bedömning i den förberedande utbildningen
- någon av familjemedlemmarna motsätter sig att grunda ett familjehem

Familjevårdaren kan godkännas som samarbetspartner för Västra Nylands välfärdsområde efter följande förutredningar:

- ansökan
- intervju
- intyg från förberedande utbildning och slutbedömningsrapport
- utlåtande av socialväsendet i hemvälfärdsområdet från de föregående fem åren (uppgifter om klientrelationer inom socialvården som betraktas som absoluta hinder för familjevård finns/finns inte) samt
- läkarutlåtande (uppgifter om missbruksproblem eller psykiska problem som hindrar personen att arbeta som familjevårdare under de senaste fem åren eller kroniska sjukdomar som påverkar funktionsförmågan finns/finns inte)
  - om personen som ansöker om att bli samarbetspartner redan är familjevårdare i ett annat välfärdsområde, kan man i stället för ovan nämnda utlåtanden godkänna utlåtandet eller tillsynsprotokollet från den enhet som ansvarar för familjevården för äldre i välfärdsområdet i fråga
- straffregisterutdrag kan begäras vid behov (för de föregående fem åren)
- vid behov kan andra utredningar begäras.

För **familjehemmets** del görs dessutom ett hembesök före godkännandet. En promemoria görs upp över hembesöket. Om familjehemmet ligger i ett annat välfärdsområde samarbetar man med den instans som ansvarar för familjevården i välfärdsområdet i fråga om förutredningarna och tillsynen.

Vid bedömningen av familjehemmet beaktas särskilt följande:

- Familjehemmets utrymmen, nivå av utrustning, säkerhet, tillgänglighet, hälsoförhållanden och hemmets närmiljö. En person i kortvarig familjevård kan placeras i ett rum för två personer. En klient inom långvarig familjevård ska i regel ha ett eget rum.
- Boendesäkerhet. Enligt checklistan för boendesäkerhet i familjehemmet utrustas varje boendes rum i familjehemmet med en brandvarnare. Utöver i rummen installeras minst 1 brandvarnare per varje påbörjad 60 kvadratmeter på varje våning. Brandvarnarna ska testas regelbundet. Familjehemmet utrustas med minst en handbrandsläckare och köket utrustas dessutom med en släckningsfilt.
- Familjemedlemmarna ska vara beredda att acceptera att alla är jämlika och verksamheten i familjehemmet. Den som placeras i familjevård har en jämlik ställning i förhållande till familjens övriga medlemmar. Klienten inom familjevården har tillgång till alla gemensamma utrymmen i hemmet. Det är inte tillåtet att använda fysiska begränsningsmetoder.

Beslutet om att godkänna familjevårdaren/familjehemmet som samarbetspartner fattas av den tjänsteinnehavare som ansvarar för familjevården för äldre. Personuppgifter om familjevårdare som godkänts som samarbetspartner

samlas i Familjevårdarregistret (www.luvn.fi/sv SÖK: Registerbeskrivningar). Familjevårdaren har rätt att kontrollera de uppgifter som lagras (www.luvn.fi/sv SÖK: Begäran om uppgifter i tjänster inom Västra Nylands välfärdsområdes).

8.2 Tillsyn under familjevården

Stödet för familjevårdaren och tillsynen ligger nära varandra. Grunden för ett lyckat stöd och en lyckad tillsyn är att familjevårdarens ansvariga arbetstagare vet hur familjevårdaren orkar och klarar av sitt arbete samt identifierar eventuella utbildningsbehov. Av familjevårdaren kan krävas en bedömning av en läkare och/eller någon annan sakkunnig inom social- och hälsovården. Familjevårdaren hänvisas vid behov till hälsoundersökning och/eller läkarmottagning.

Välfärdsområdets uppgift är att övervaka att klienten får de tjänster och stödåtgärder som hen behöver under familjevården. En klient inom socialvården har rätt till god service och gott bemötande.

Om en klient i familjevård eller en närstående upptäcker missförhållanden under familjevården, ska de i första hand diskutera dessa observationer med familjevårdaren och vid behov kontakta den egna kontaktpersonen. Klienten har också rätt att göra en anmärkning till välfärdsområdet om bemötandet.

Klientrespons som gäller familjevårdare behandlas utan dröjsmål tillsammans med familjevårdaren i fråga. Välfärdsområdet kan inspektera familjehemmet, om det är motiverat att göra en inspektion för att säkerställa klientens ställning och behörig service.

9 Säkerhet

9.1 Familjevårdarens anmälningsskyldighet

Familjevårdaren är skyldig att underrätta familjevårdarens ansvariga arbetstagare om förändringar i familjevården. Familjevårdaren är skyldig att utan dröjsmål meddela om bland annat följande ändringar:

- olycksfall, våldshandlingar eller andra krissituationer och åtgärder som dessa kräver (skriftligt)
- säkerhetsrelaterade händelser
- sjukledighet (omedelbart)
- förändringar i familjevårdarens förhållanden och hälsa
- förändringar i klientens funktionsförmåga/behov
- oro över klientens situation
- utlandsresor med en person i familjevård
- avsikt att ta emot andra personer för familjevård
- avsikt att sluta vara samarbetspartner eller familjevårdare
- andra viktiga faktorer som påverkar familjevårdsarbetet

9.2 Om en klient i familjevård försvinner

Om klienten försvinner ska familjevårdaren omedelbart agera enligt följande modell:

Familjevårdaren kontrollerar snabbt utrymmena i hemmet och gården. Om klienten har försvunnit under familjevården ska en anmälan om försvinnandet alltid göras

till polisen så snart som möjligt på numret 112. När anmälan om försvinnande görs ska man ange platsen och tidpunkten för försvinnandet, den försvunna personens personuppgifter och signalement. Efter att personen anmäls försvunnen informeras klientens anhöriga och familjevårdarens ansvariga arbetstagare om saken. När klienten hittas ska polisen, de anhöriga och familjevårdarens ansvariga arbetstagare omedelbart underrättas. Klientens försvinnande utreds mellan familjevårdaren och familjevårdarens ansvariga arbetstagare. Familjevårdaren får det stöd som behövs.

9.3 Om en klient avlider under familjevård

Om inget annat tillvägagångssätt har avtalats med den behandlande läkaren, ska man agera enligt följande modell:

Familjevårdaren ringer det allmänna nödnumret 112 och meddelar en misstanke om att klienten avlidit. Ett polisarbetspar kommer till platsen och konstaterar läget. Samtidigt utesluts en eventuell brottsmisstanke. Därefter ser polisen till att den avlidne transporteras till närmaste hälsovårdscentral, där en läkare konstaterar dödsfallet.

Familjevårdaren ska omedelbart underrätta de anhöriga och familjevårdarens ansvariga arbetstagare. Familjevårdaren och de anhöriga får det stöd som behövs.